

Motion till riksdagen

1987/88:Ub810

av Björn Samuelson (vpk)

om utbildning och forskning i Värmland

En av grundstenarna i en politik för rättvis fördelning och regional utveckling är forsknings- och utbildningspolitik. Med rätt inriktning och behovsanpassad lokalisering utifrån nationella perspektiv gynnas andra beslut inom social, industriell och kulturell sektor.

Vpk föreslår i andra motioner särskilda anslag för vuxenutbildning i Värmland. Vidare föreslås beredskapsåtgärder för skolor i glesbygd samt för gymnasieorganisationen, i tider av vikande elevunderlag.

Värmland kan komma att förlora skolorganisationen för 800 elever, eller 27 klasser i gymnasieskolan, om inte särskilda åtgärder vidtas. Risk föreligger också för att skolor i glesbygd kan komma att onödigtvis läggas ner, om inte skolorganisationen struktureras och ekonomiseras på annorlunda sätt än i dag. Sammantaget innebär detta att högskolan i Karlstad kan få svårt att rekrytera "värmländska" studenter. Utan att måla en viss potentat på väggen är det nödvändigt att klargöra sambanden och dess möjliga effekter. Det är också nödvändigt att föreslå åtgärder för att neutralisera och skapa motvikt till negativa följdverkningar. Jag menar inte att de förslag jag nu lägger inom forsknings- och utbildningssektorn i Värmland är den totala lösningen. Jag vill dock bidra med insatser även på dessa områden.

Grundskolan

Riksdagen har fattat beslut om en ny lärarutbildning. Lärare skall utbildas för årskurserna 1–7 och 4–9. Utbildning av både s. k. tidigarelärare och senarelärare kommer att ske vid högskolan i Karlstad. En tanke bakom förslaget till ny lärarutbildning är att underlätta arbetet i lärarlag. En annan mening var att öka möjligheten för lärare att följa eleven under en längre tid än i dag. Lärarutbildningen ger möjligheter att planera skolorganisationen och skolans inre verksamhet till en näst intill "årskurslös" grundskola.

Det är viktigt att de lärarstuderande som nu kommer att börja på högskolan i Karlstad får möjlighet att på nära håll studera lärarreformens inverkan och betydelse för den kommunala organisationen. Det vore därför lämpligt att Karlstad kommun ges särskilda villkor för att kunna utveckla sin skolorganisation. Utvecklingsarbetet skulle kunna vara ett samarbetsprojekt mellan kommunen och högskolan.

Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen

anförs om samarbetsprojekt mellan högskolan i Karlstad och Karlstad kommun.

Mot. 1987/88
Ub810

Gymnasieskolan

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att en försöksverksamhet med treårig gymnasieutbildning, för tidigare tvååriga utbildningar, genomförs. Det är ännu inte känt huruvida det under innevarande valperiod kommer förslag och om beslut kan tas om en reformering av de tvååriga gymnasieutbildningarna i hela landet. Mot bakgrund av denna situation, samt det faktum att en ny läroplan för gymnasieskolan kommer att tas en bit in på nittioalet, vore det värdefullt med ett fullskaleförsök.

Jag föreslår därför att Värmland blir ett län där ett fullskaleprojekt genomförs. Nämnas kan i sammanhanget att länskolnämnden i Värmland är positiv till ovannämnda förslag.

Datasatsning för regional gymnasieutbildning

Regeringen har föreslagit vissa insatser för datautrustning och datorns användning i undervisningen. Vpk delar i huvudsak de förslag regeringen lägger. På ett område vill vi dock gå längre, nämligen samordningen av undervisning och regionalt samutnyttjande av datautrustning.

Jag anser att Värmlands gymnasieskolor bör ingå i en verksamhet där gymnasieskolorna i Värmland sammanlänkas via sina datautrustningar. Detta skulle innebära att nya erfarenheter och fördelar kunde vinnas. Här kan pekas på några: Ett snabbt utbyte mellan skolorna om undervisningsuppläggning, programarbete och programinstruktioner. Ökade möjligheter till utbyte och samarbete i temaorienterade studier, dock inte enbart vad gäller tekniska ämnesområden.

Även på vuxenutbildningens område skulle erfarenheter kunna vinnas. Sammankoppling ökar nämligen möjligheten till distansundervisning och ett flerartat kursutbud kan komma människor till del i glesbygd.

Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad ovan sagts om en utveckling för datorns användning för gymnasieskolan.

Extra insatser för decentraliserad vuxenutbildning i Värmland och Bergslagen

Regeringen föreslog i december 1987 vissa åtgärder för Norrlands inland samt delar av Bergslagen. Tyvärr får det sägas att Värmland kom på skam i detta paket.

I propositionen föreslogs en del insatser inom utbildningspolitikens område. Vpk föreslog då att decentraliserade s. k. studiecentra för högskoleutbildning också skulle förläggas till Värmland. Nur är det dags att gå ett steg ytterligare.

Statistiska centralbyrån har nyligen presenterat en undersökning som visar att utbildningsnivån i Värmland och praktiskt taget hela Bergslagen ligger klart under riksgenomsnittet. Utbildning är som tidigare påpekats ett verksamt regionalpolitiskt instrument. Därför föreslår jag i annan motion särskilda åtgärder för stärkande av vuxenutbildningen i Värmland och Kopparbergs län.

För att få fullt utslag av åtgärderna vill jag därutöver föreslå riksdagen en lokalisering av en enhet av Statens skolor för vuxna (SSV) till Värmland.

Regeringen förordar i budgetpropositionen ett utvidgat samarbete mellan komvux och Statens skolor för vuxna. Det vore enligt min mening naturligt att lokalisera en enhet av Statens skolor för vuxna till Värmland. En sådan lokalisering till ett län som är hårt utsatt av strukturrationaliseringar och som till stor del har glesbygdskaraktär, skulle bredda möjligheterna till kompetensinriktad utbildning i länet.

Denna lokalisering skulle också serva inte bara Värmland utan hela Bergslagen. Därför vore en lokalisering av enheten till Kristinehamn eller Filipstad naturligt. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om en lokalisering av SSV till Värmland.

Högskolan i Värmland — Sveriges nästa universitet

I en undersökning som presenterades under 1987 påvisades Sveriges relativt låga andel av högskolor med fasta forskningsresurser. Skulle Sverige ha samma relativt av högskolor med forskningsorganisation som USA har, behöver vi fem nya universitet i Sverige.

Vpk har under många års tid i olika sammanhang förordat och föreslagit att Sverige behöver fler högskolor med forskningsbas. Vi har anfört regionalpolitiska skäl, fördelningspolitiska skäl, utbildningspolitiska skäl samt näringspolitiska skäl. En ytterligare anledning kan nu också vara att nödvändigheten driver fram olika verkansformer av forskning vid de högskolor som i dag inte har fasta forskningsresurser. Det föreligger en risk i att inte ta till vara dessa utvecklingstendenser, så tillvida att de kan komma att stå utanför det nationella forskningspolitiska "programansvaret".

Den forskningsverksamhet som bedrivs vid högskolan i Karlstad, under arbetsnamnet "Karlstad-modellen", kan utvecklas ytterligare och komma att ingå som en naturlig del i det forskningspolitiska beslut som skall fattas 1989.

I sammanhanget bör inte uteslutas att forskningsorganisationen kan byggas på sådant sätt att den tekniskt-administrativt kan komma att innefatta både högskolan i Karlstad och högskolan i Örebro. Detta får dock det fortsatta arbetet närmare beskriva.

Riksdagen bör mot bakgrund av vad som nu sagts begära förslag om forskningsorganisationen vid högskolan i Karlstad inför det forskningspolitiska beslutet 1990.

För att tillföra forskningsmodellen i Karlstad ytterligare utvecklingskomponenter bör en samordning ske av dels den statliga högskoleverksamheten, dels den kommunala högskoleutbildningen. Värmland bör alltså bli ett försöklän, där både statlig och kommunal forskning har ett gemensamt huvudmannaskap. Detta innebär väsentliga möjligheter till vetenskapligt arbete inom områden som samhällsmedicin och offentlig service.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samarbetsprojekt rörande grundskolan och grundskollärarytbildningen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fullskaleförsök med treårig gymnasieutbildning i Värmland,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett program för datorns användning i gymnasieskolan i Värmland,

4. att riksdagen beslutar förlägga en enhet av Statens Skolor för Vuxna till Värmland,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om forskning vid högskolan i Karlstad,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett statligt huvudmannaskap för forskning i Värmland.

Stockholm i januari 1988

Björn Samuelson (vpk)

